

УДК 658.8:005.21(477)

Панкова А.Ю.¹, Сіра О. В.²,

¹ канд.екон.наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-510 НУ «Запорізька політехніка»

ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Одним з основних завдань економічного розвитку підприємства та країни є підвищення продуктивності праці, тому що від ефективності його використання залежить зростання обсягу виробництва та національного доходу. Продуктивність праці – це рівень виробництва, ефективність цілеспрямованої діяльності людей сфері виробництва матеріальних благ за певний період.

Найважливішим показником ефективності праці є продуктивність праці. Всі визначення продуктивності праці виражають ту саму сутність, але дещо по-різному. Розглянемо кілька варіантів визначення та сутності поняття[1].

У сучасній економічній теорії під продуктивністю праці у найширшому сенсі розуміється також зв'язок між випуском товарів як товарів та послуг, з одного боку, і витратами цього випуску, з іншого. Її також іноді називають багатofакторною продуктивністю, що означає, що на неї впливають майже всі фактори виробництва.

Як уже згадувалося, поняття продуктивності праці в найширшому розумінні враховує витрати праці, а також капітальні та матеріальні витрати. Це стосується будь-якої комерційної організації. Важливість цього показника полягає ще й у тому, що країни з найвищою продуктивністю праці, а не з найбільшими матеріальними та енергетичними ресурсами стають економічними лідерами.

Продуктивність праці – це ефективність праці на виробничому процесі. Вона вимірюється з погляду часу, затрачуваного на виробництва одиниці виробленої продукції, чи кількості продукції, виробленої в одиницю часу.

Відповідно до енциклопедичного словника Ф. А. Брокгауза та І. А. Єфрона, продуктивність праці є відношення між кількістю витраченої праці та отриманими результатами.

Ефективність товарного виробництва можна охарактеризувати рядом показників, що характеризують стан використання як праці, так і засобів виробництва, як вартості матеріалів, так і різних видів енергетичних ресурсів. Наприклад, стан використання одного з елементів продуктивних сил – основних фондів – можна оцінити за допомогою такого показника, як фондоддача.

Рентабельність інвестицій – це ставлення результатів виробництва до вартості основних фондів. Під основними засобами розуміється робоче обладнання, що використовується у виробництві у тому ж натуральному вигляді не менше одного року.

Цей показник важливий не тільки через абсолютне значення його рівня в статистиці, але ще більше через його динаміку. Ще одним підсумковим показником використання основних фондів є фондомісткість – відношення середньої вартості основних фондів до обсягу реалізованої продукції[2].

Ефективність використання матеріальних ресурсів, може бути виражена через витрату матеріалів - ставлення їх вартості до вартості товарів: продукції і послуг. Чим нижче цей показник, як і у разі фондомісткості, тим ефективніше виробляти таку ж кількість одного й того самого товару.

Продуктивність праці - показник ефективності процесу праці, що виражається як відношення випуску продукції до відповідних витрат безпосередньої, живої праці.

Можна виділити такі види показників продуктивності праці. Індивідуальна продуктивність праці - продуктивність праці окремого працівника чи на конкретній виробничій ділянці, підприємстві; місцева продуктивність праці – продуктивність праці у регіоні чи галузі; та загальна продуктивність праці - це продуктивність праці в народному господарстві, економіці країни загалом[4].

Проте слід пам'ятати, що зміна обсягу, маси продукції і на послуги у цьому підприємстві, галузі чи країні у період може бути зумовлено як зміною продуктивності праці, так і прямою залежністю від інтенсивності роботи.

Інтенсивність чи напруженість праці – це кількість енергії людського тіла, що витрачається працівником за одиницю часу.

Цей показник трудового процесу має фізіологічний характер, але відображає стан соціально-трудових відносин на робочому місці. Основна відмінність із продуктивністю праці полягає в наступному. Підвищення продуктивності праці означає зниження витрат фізичної енергії на одиницю продукції - одні й ті самі витрати енергії дозволяють виробляти більше товарів[3].

Збільшенням інтенсивності праці витрати енергії на одиницю продукції залишаються незмінними, але збільшуються в одиницю часу. Отже, надмірне збільшення інтенсивності праці фактично відповідає витратам енергії на подовження робочого дня.

Завдання підвищення ефективності суспільного виробництва завжди актуальне для економіки, але в умовах (і після) тривалого спаду виробництва стає життєво важливим для її розвитку. Під економічною ефективністю розуміється спосіб виробництва, який мінімізує витрати ресурсів.

Невипадково у країнах із розвинутою ринковою економікою існують спеціальні інститути, які розробляють технології управління ефективністю. Наприклад, у Західній Європі багато національних центрів продуктивності об'єдналися в Європейську асоціацію національних центрів продуктивності, Азіатська організація продуктивності діє у Південно-Східній Азії, Американський центр продуктивності діє у США тощо[5].

Продуктивність праці – це економічна ефективність конкретної праці, визначається кількістю продукції, виробленої за одиницю робочого дня. Поняття інтенсивності праці було пов'язано із поняттям продуктивності. Підвищення продуктивності праці означає збільшення обсягу продукції, виробленої за одиницю часу, чи економію робочого дня, затрачуваного на одиницю продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Брич В. Я. Психологія управління. / Брич В.Я., Корман М.М. – К.: Кондор-Видавництво, 2015.– 384 с.
2. Гетьман О.О. Економіка підприємства / Гетьман О.О., Шаповал В.М. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/ekonomika/ekonomika_pidpriyemstva_getman_oo
3. Васильців Т. Г. Економіка малого підприємства: [навчальний посібник] / Васильків Т. Г. – К., 2015. – 446 с.
4. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації. Третє видання, випр. і доп. / Бойчик І. М.,
5. Захарченко В. І. Економіка підприємства. Практикум./ Захарченко В. І. – Видавництво "Центр навчальної літератури" : К., 2016. – 144 с.